

De Bietenteler

Jaargang 2 | nr 4 | december 2015

Hét vakblad voor de Nederlandse bietenteler

Bestelling bietenzaad 2016

Op bezoek bij Jaap Kloosterman in Lewedorp

Met Conviso Smart efficiënte onkruidbestrijding

De suiker explosie: it's all in the seed.

VULCANIA KWS

- Rhizomanie resistent ras met hoge financiële opbrengst! (103)*
- Vlotte grondbedekking (8)*
- Meegeleverde grond: laag!

*Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2016

www.kwsbenelux.nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

Voorwoord

Beste bietenteler,

De campagne 2015 loopt alweer naar zijn einde. Het is de kortste campagne sinds jaren. Dit is het gevolg van het kleinere areaal en een lagere suikeropbrengst per hectare. Niet alleen de campagne loopt naar zijn einde maar ook het quotumstelsel. Volgend jaar is het laatste teeltseizoen onder het suikerquotum regime. De sector zal zich moeten opmaken voor een nieuwe toekomst.

Teeltseizoen 2015 laat zich samenvatten in de volgende steekwoorden: koud voorjaar, korstvorming, overzaai, twee zaaimomenten (voor en na de regen), meer schieters, korte campagne, tegenvallend suikergehalte.

Dit jaar gaat niet de boeken in als een 'top-groeiseizoen', maar toch vallen de opbrengsten niet tegen. De verwachte suikeropbrengst van circa 14.000 kilo per ha ligt ver boven het 'ideale' seizoen van 10 jaar geleden. Dit geeft hoop voor de toekomst. Goede hoop dat 2016 'het ideale' seizoen wordt. Dit gecombineerd met de teeltkennis van nu en de genetica van 2016, brengt ons wellicht al dichtbij het '1890-doel'.

In deze editie ligt de focus op de rassenkeuze 2016. Ook volgend jaar blijft het speerpunt: innovatie van de rassen met één of meer resistenties en behoud van de financiële opbrengst. Op langere termijn kan er zelfs een efficiëntieslag in onkruidbestrijding worden gemaakt. Lees meer hierover bij het onderwerp Conviso Smart Technology op pagina 9. Verder wordt stilgestaan bij de scheepsverlading van bieten vanuit Texel, een bijzonder verhaal.

Wij wensen u een goede afronding van de huidige campagne en een voorspoedig 2016.

Redactie De bietenteler

Inhoud

Bedrijfsreportage Teelt, oogst en verlading op Texel. Na een eerste kennismaking met de landbouw (De Bietenteler nr. 3) zoomen we nu specifiek in op teelt, oogst en levering van de suikerbieten.

4

Zaadbestelling voor 2016. Voor een maximale toewijzing in 2017 is het zaak het quotum in 2016 goed te vullen. Hiervoor is nodig om het rassenaanbod goed te bestuderen en de juiste keuzes te maken. Een overzicht van de diverse resistentie-mogelijkheden.

6

Actua Conviso Smart staat voor een efficiënte en gemakkelijke manier van onkruidbestrijding. Lagere doseringen en minder bespuitingen maken dat er meer tijd overblijft voor controle.

9

Op bezoek bij De familie Kloosterman in Lewedorp: op dit akkerbouwbedrijf met een grote loonwerktak en een mestvarkensbedrijf wonen en werken creatieve mensen. We combineren dit met een overzicht van de Zeeuwse landbouw.

10

Actua De tijdige bestrijding van bladschimmels blijft de gemoederen bezig houden. In de voorlichting wordt gewerkt met flitsbijeenkomsten. We vragen Jan Albert te Velde, districts-hoofd van Suiker Unie naar zijn ervaringen.

13

Column De column wordt deze keer geschreven door Brigitte Kroonen, partner van Mark Kroonen te Vredepeel in Noord-Limburg.

15

Actua Geoseed staat voor bieten zaaien in 4-kant of 3 hoekverband. In Duitsland lopen proeven om te kijken waartoe deze zaaitechniek leidt. Kverneland verkocht één machine in Nederland bij loonwerker van Gog Agri Service in Liessel (Oost-Brabant).

16

Colofon

Oplage
Editie Nederland: ca. 10.000 ex

Layout, druk
Drukkerij Leën
www.leen.be

Coördinatie
Comevent
Schoolstraat 20
2240 Massenhoven
www.comevent.be

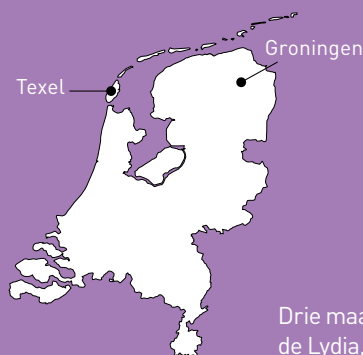
Redactiesecretariaat
info@debietenteler.com

Afgifte kantoor
Nederland: Sittard

Redactie en fotografie
Akkerbouwvoorlichting
en -communicatiebureau
J. Schoonbroodt

De Lydia wordt geladen met 1.200 ton suikerbieten.

Drie maal per week vaart, onder andere de Lydia, met circa 1.200 ton suikerbieten naar de fabriek in Groningen.

615 ha suikerbieten met de boot naar de suikerfabriek in Groningen

Nadat in 2006 de scheepsaadplaats Born in Midden-Limburg werd gesloten, bleef er alleen scheepsvervoer van suikerbieten over aan de andere kant van Nederland, namelijk vanaf Texel. Drie keer per week worden er in de haven van Oudeschild suikerbieten geladen voor verwerking in de Suiker Unie fabriek te Groningen.

Het bedrijf Saal

De jonge Ard begon in 1970 mee te werken op het bedrijf van vader Saal. In 1974 trad hij toe tot de maatschap Saal en in 1977 werd hij zelfstandig ondernemer op 'De Hoek'. Ook opvolger Dirk-Jan staat stevig in het leven. Hij is, met veel andere jonge boeren, lid van de Agrarische Jongeren Texel. De belangstelling om op Texel boer te worden is erg groot. Hierdoor is er ook een grote behoefte aan grond die er niet is en die ook nog eens moet worden gedeeld met de natuur.

'De Hoek' is een gemengd bedrijf met 120 ha akkerbouw (hoofdtak), de productie van rosé vlees (240 kalveren) voor VanDrie en een boerderij-camping met 15 staanplaatsen. De 1000 kubieke meter mest vanuit de kalvermesterij worden ingezet bij de bemesting van de akkerbouwgewassen. Het bouwplan bestaat

in grote lijnen uit een 1:4 teelt van 20 ha suikerbieten (niet alle percelen zijn geschikt voor deze teelt). Verder worden uien, bloembollen, pootaardappelen, graan en snijmaïs geteeld. Na de oogst van de bloembollen, de aardappelen en het graan, volgt altijd een bladrammenas als groenbemester.

De grond

De productiefactor grond bestaat uit een schrale, maar kalkrijke zandgrond. Om de bewortelingsdiepte te vergroten is het hele bedrijf gediepspit. Dit leidde niet alleen tot een verlaging van het organische stofgehalte in de bouwvoor (1,5%) en een groter risico op vrijlevende aaltjes, maar ook tot een grotere kans op verstuiven in het voorjaar. Het stuifrisico wordt bestreden door te ploegen met vorenpakker en drijfmest toe te passen na zaai.

Ondanks de belemmeringen van een eiland is het volgens Ard Saal heerlijk boeren op Texel.

Volgens Ard spelen bij de teelt van suikerbieten op Texel nog twee zaken een belangrijke rol. Ten eerste is er minder neerslag in het voorjaar, ongeveer 45 mm. En ten tweede: gemiddeld 80 uur meer zon in het groeiseizoen. Dit laatste is zeer gunstig voor het suikergehalte en dus ook voor het financiële rendement. Niet voor niets staat Texel ook dit jaar weer bij Suiker Unie aan de top met het suikergehalte. Verder moeten we weten dat beregenen op Texel geen optie is, het water is er veel te brak. Door maximale inzet van groenbemesters en organische mest wordt geprobeerd het organische

Fokke-Jan de Visser:
“Ik denk dat ik nog wel
wat partijtjes suiker
geplaatst zou krijgen.”

stofgehalte en daarmee het vocht-
houdende vermogen te verbeteren.

De teelt

“Ik ben de laatste jaren erg onder de
indruk van de genetische mogelijk-
heden van het huidige rassenpakket,”
vindt Ard als we discussiëren over de
rassenkeuze. In 2015 teelde de Maat-
schap de volgende rassen: Annelau-
ra KWS (5 ha), Maximiliana KWS
(6 ha) en BTS 990 (9 ha). De twee
laatste rassen zijn rhizomanie- en
aaltjesresistent. Bietencysteaaltjes
vormen geen probleem op dit bedrijf,
maar gezien de hoge financiële
opbrengst van dit ras is het toch de
moeite waard om het te proberen. De
bemesting bestaat uit 150 kilo zuive-
re stikstof, 150 kilo zuivere kali, geen
fosfaat, geen natrium (zeewind) maar
wel borium. Met het LDS-systeem
(4 à 5 x) wordt het onkruid bestreden,
de bladschimmels met Retengo Plust
en Sphere SC. De oogst gebeurt met
een Agrifac rooier. De andere rooier
op het eiland is een Grimme. De
bieten worden in drie keer geleverd.

De cijfers van de eerste levering:
79 ton netto met 17.7% suiker en een
WIN van 92. Tarra 8,4.

Toekomst

Op basis van de hoge opbrengsten,
het hoge suikergehalte en de lage
tarra is onze gastheer van mening
dat de suikerbiet, financieel, een
grote plaats verdient in het Texels
bouwplan. Hij spreekt zijn waarde-
ring uit voor Koninklijke COSUN en
is, in het kader van de ‘Texel promo-
tie’, trots op het feit dat de COSUN-
voorzitter van Texel komt. Anders
gezegd, hij teelde al 45 jaar met goed
resultaat suikerbieten en hoopt dat
zijn zoon dit ook nog lang kan doen.

Campagneorganisatie

Na de inventarisatie van de
leveringswensen wordt door Suiker
Unie een indeling gemaakt op basis
van opbrengstverwachting en cam-
pagnelengte, meestal tot Kerstmis.
Op maandag, dinsdag en vrijdag
wordt tussen 6 uur ‘s morgens en
18 uur ‘s middags 1 schip geladen
van gemiddeld 1.180 ton. Na een
vaartijd van 14 uur over Waddenzee
en Friese en Groningse wateren komt
het schip aan bij de suikerfabriek.
Voor het bietentransport zijn, afhan-
kelijk van de afstand, 3 à 4 opleggers
beschikbaar. De bieten worden door
een kraan geladen vanaf verharde
opslagplaatsen. Opvallend is dat
de auto’s niet worden gewogen. De
bruto-opbrengst wordt gemeten aan
de hand van een ijking, wat overeen-
komt met de waterverplaatsing van

het schip. Hiervoor is
Fokke-Jan de Visser
van Suiker Unie
speciaal opgeleid
als ijkmeester.

Monstername

Dit is een hoofdstuk
apart. Aan de bak
van de kraan zit
een uitklapbare
“rüpropijp” die qua
werking overeen-
komt met de rupro-
installatie op de beide
suikerfabrieken en
ook jaarlijks aan dezelfde keuring
onderhevig is. Hiermee worden de
monsters genomen die gelijk zijn aan
de fabrieksmonsters. De monsters
worden vervolgens vervoerd naar
het tarreerlokaal te Dinteloord en
daar verwerkt.

De ijkmeester aan het werk.

Schipper: “Bieten
varen is het mooiste
wat er is, mijn
vader deed het al
voor COVAS vanuit
Limburg.”

De verbetering van de financiële opbrengst van de nieuwe rassen is bescheidener dan in voorgaande jaren. De keuze in het rhizoctonia-segment is iets verruimd. Verder blijkt dat we enkelvoudige rhizomanie-resistente rassen nog niet kunnen missen.

GOED ZAAIEN KAN NOG STEEDS BETER

Het voorwoord van deze 'Bietenteler' verwijst er al naar. Het wegvallen van de Europese suikerregeling in 2017 dwingt de huidige bietenteler nu al tot nadenken over de toekomst van de teelt op zijn bedrijf. Kostprijs gedreven zal hij moeten proberen 16 ton suiker per ha te gaan produceren in 2020. Nederland ligt in de bietenbelt van West-Europa en is uitermate geschikt voor de teelt van suikerbieten. Grondsoort, klimaat, techniek maar bovenal de kennis van telers en verwerkende industrie behoren tot de beste in de wereld. Waar ze ook over beschikken zijn de beste rassen. Het is dan wel belangrijk om de juiste keuze te maken. In dit artikel hierover meer.

Wat leerden we van 2015?

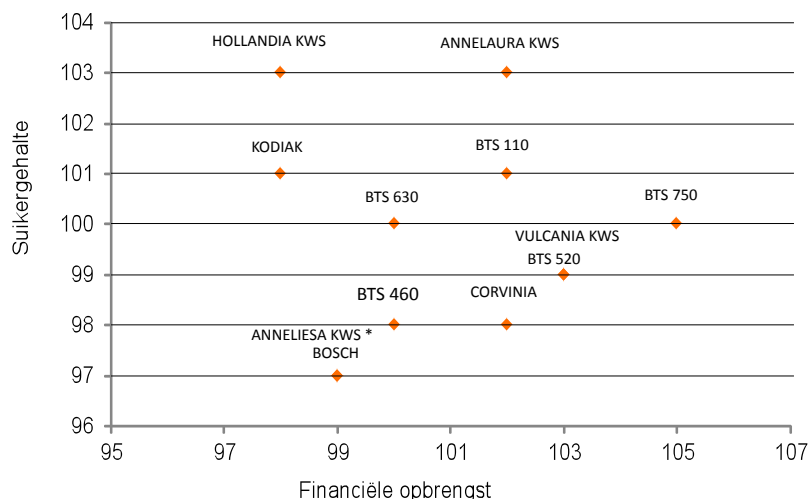
Hoge tot zeer hoge suikeropbrengsten per hectare zijn in Nederland mogelijk. Graag verwijzen we voor de juistheid van deze stelling naar de bedrijfsreportages elders in dit blad. Dit betekent dus dat men als

teler de juiste dingen op het juiste moment moet doen en zaaien is daar een onderdeel van. Goede momenten voor de zaaibedbereiding en het zaaien van suikerbieten zijn, in het voorjaar, sporadisch. Op zo'n moment moet je er als teler staan. Gaat het

goede moment voorbij, dan wordt er geïmproviseerd, meestal onder ongunstigere weersomstandigheden, en dat ziet men dan weer terug in minder goed zaaiwerk, slechtere plantverdeling, minder goede beworteling en dergelijke. Kortom: verre van ideaal.

In 2015 gingen de voorjaarswerkzaamheden niet vanzelf. Het weer was wispelturig met een afwisseling van droge en natte perioden. Bovendien werd vooral het noordoosten op 28 april zwaar getroffen door nachtvorst. Hierdoor ontstonden er twee uitzaaiperiodes, namelijk tot 25 maart (20.000 ha, voornamelijk in het zuidwesten) en na 10 april. Vanuit de eerste zaaiperiode ontstond vooral op de noordelijke klei en in de Noordoostpolder korstvorming, met 1.800 ha overzaai tot gevolg en daarnaast veel percelen met te lage plantaantallen. De nachtvorst leidde met 600 ha overzaai tot dezelfde situatie. Naast de overzaai door korstvorming (63%) en nachtvorst (27%) zorgden spuitfouten met 21% nog tot overzaai van betekenis. Dit laatste is niet nodig en dus een duidelijk leerpunt. Door het grillige voorjaar tenslotte werd de schietervorming positief beïnvloed. Al met al kwam de gemiddelde zaaidatum uit op 3 april en de gemiddelde groeipuntsdatum op 23 juni. Doordat de rest van het groeiseizoen redelijk positief was en de bladschimmeldruk niet alleen niet hoog was, maar ook nog eens goed en tijdig werd bestreden, was de opbrengstverwachting positief. De, vanwege de korte campagne, langere groeiperiode droeg hieraan bij.

Financiële opbrengst versus suikergehalte (rhizomanie resistente rassen)

* Aanvullend rhizomanie resistent

Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2016

Teelttechnisch gezien over het algemeen dus een goed verlopen jaar, waarbij het weer niet altijd goed meewerkte. Hiermee is één gedeelte van de zeer hoge suikeropbrengst van ongeveer 14.000 kilo per ha in 2015 verklaard. Het andere deel hadden de telers al geregeld in augustus 2014 (bij de vroegbestelling) en in december 2014 bij de hoofdbestelling van het bietenzaad. Een goede zaadbestelling op basis van het juiste ras en de juiste resistentie(s) is en blijft de basis van de teelt.

Rassensituatie voor 2016

Net als voor 2015 zijn er voor het nieuwe teeltjaar weer verbeteringen te zien. Dit jaar zijn het de rassen met een enkelvoudige resistentie tegen rhizomanie die de grootste stappen vooruit maken. De rassen met resistentie tegen bietencysteaaltjes gaan er in de financiële opbrengst weer op vooruit, maar minder dan in voorgaande jaren. In alle segmenten komen er nieuwe rassen met aanvullende resistentie tegen varianten van het rhizomanevirus. Ook blijft een drievoudig resistent ras (tegen rhizomanie, rhizoctonia en bietencysteaaltje) leverbaar.

Tabel 1 laat zien hoe het aandeel van de diverse resistenties zich sinds 2008 heeft ontwikkeld (in %).

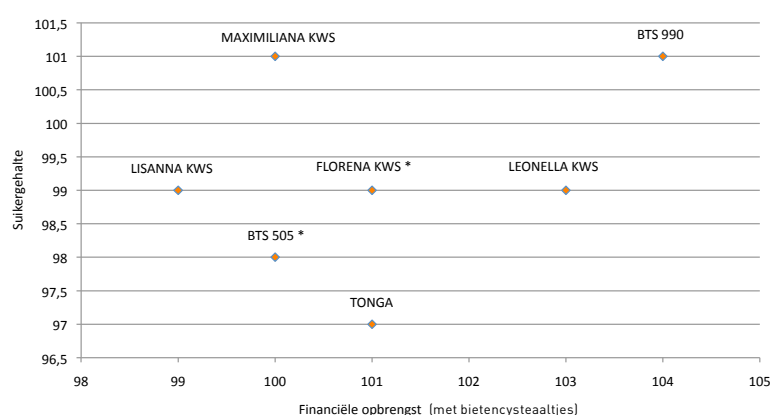
Duurzaamheid naast resistentie nu ook van belang bij rassenkeuze

Twee zaken moet de Nederlandse bietenteler zich afvragen bij de rassenkeuze. Ten eerste: hebben de bietenpercelen van 2016 last van rhizoctonia en/of bietencysteaaltjes? Deze zaken bepalen uit welk segment de teler moet kiezen. Ten tweede moet de teler stilstaan bij de vraag of er sprake is van de eventuele aanwezigheid van een

TABEL 1

	2008	2015
Rhizomanie	75	35
Rhizomanie + bietencysteaaltjes	7	38
Rhizomanie + rhizoctonia	18	26
Rhizomanie + rhizoctonia + bietencysteaaltjes	0	1

Financiële opbrengst versus suikergehalte (Bietencysteaaltjes resistente rassen)

* Tevens aanvullend rhizomanie resistent

Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2016

variant van het rhizomanevirus dat de bestaande resistentie doorbreekt. Voor het overige draait alles om de financiële opbrengst. Hierin zijn alle eigenschappen meegenomen die bij de uitbetaling van de bieten een rol spelen. Denk hierbij onder andere aan grondtarra, suikergehalte en winbaarheid. Daarnaast vraagt de teler, die zich bewust is van de huidige tijdgeest, zich af of hij, met de rassenkeuze, ook voldoet aan duurzaamheidsparameters zoals bijvoorbeeld een lage grondtarra en een hoog suikergehalte. De productie van zo veel mogelijk suiker en zo weinig mogelijk tarra per hectare betekent een besparing op onder meer transport- en verwerkingskosten en is dus duurzaam.

Aanvullende rhizomanieresistentie

Het valt niet te ontkennen, en in de polders is dit duidelijk zichtbaar, dat jaarlijks een stijgend aantal

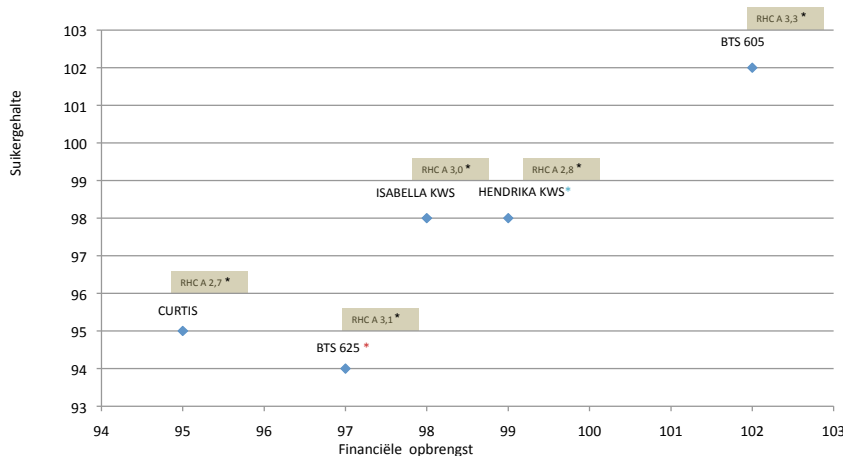
telers wordt geconfronteerd met de oude rhizomane symptomen. Hierbij moeten we denken aan 1) veel blinkers (meer dan 2-5%); 2) bieten met een insnoering en 'wortelbaard'; 3) bij doorsnijden, als gevolg van verstopping, bruine haarvaten. In de meeste gevallen valt het suikergehalte op deze percelen ook erg tegen. In deze situatie is het verstandig om een ras te kiezen met aanvullende rhizomanieresistentie.

Naast het bestaande ras Florena KWS is BTS 505 toegevoegd aan de lijst van rassen met aanvullende rhizomanie resistentie. Op percelen met een doorbraak van rhizomanie is vaak ook kans op bietencysteaaltjes.

Rhizoctonia

In tegenstelling tot het jaar 2014 gaf afgelopen teeltseizoen weinig discussie over het optreden van rhizoctonia. Rhizoctonia is en blijft dan ook een moeilijk vraagstuk, omdat men

Financiële opbrengst versus suikergehalte (Rhizoctonia resistente rassen)

* Cijfer voor aantasting door rhizoctonia in kunstmatig geïnfecteerde proeven (0=gezond; 7=volledig rot); vatbare rassen = 3,6.

* Tevens bietencysteaaltjes resistent en aanvullend rhizomanie resistent

* Aanvullend rhizomanie resistent

Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2016

nooit met zekerheid kan voorspellen of de ziekte op een perceel zal voorkomen. Een ding is duidelijk: als in een gebied (denk bijvoorbeeld aan Zuidoost-Nederland) veel rhizoctonia voorkomt en in het bouwplan regelmatig goede waardplanten (maïs, gladiolen, lelies en enkele vollegrondsgroenten) aanwezig zijn, dan is het risico groot. In deze situatie geldt maar één advies: kies rhizoctonieresistent. Dit geldt uiteraard ook voor alle andere percelen in Nederland waar ooit problemen waren met omrapen van rotte bieten. Aan de andere kant zijn er ook voorbeelden te noemen van telers die met een correcte behandeling van de grond en een aanpassing van het bouwplan ook weer 'rhizoctoniavrij' zijn geworden.

Ziekte-index nu op 0,1

Bij rhizoctonieresistente rassen wordt de ziekte-index weergegeven op een schaal van 0 tot 7 (0 = geen aantasting; 7 = bieten volledig rot). Tot nu toe was het gebruikelijk om de ziekte-index af te ronden. Met ingang van dit jaar is de afspraak dat dit voortaan gebeurt op 0,1 achter de komma. Voor Isabella KWS betekent dit bijvoorbeeld 3,0.

Tot geluk van de betreffende telers is er voor 2016 weer wat te kiezen. Naast de vertrouwde Isabella KWS is er de in 2015 toegelaten BTS 605 en komen er voor 2016 de rassen Curtis en BTS 625 bij. Over de zaaizaadbeschikbaarheid is momenteel nog niet veel te melden, al leert de ervaring dat die in zo'n eerste jaar beperkt zal zijn. Inmiddels genoegzaam bekend is het feit dat bij rhizoctonieresistente rassen onder zware druk toch rot kan optreden, want de resistentie is nu eenmaal partieel. Daarom blijft het advies: naast het inzetten van resistente rassen is aandacht voor structuur, pH, organische stof en bouwplansamenstelling essentieel om schade door rhizoctonia te voorkomen.

Bietencysteaaltjes

Bietencysteaaltjes zouden een teler, met uitzondering van landruil, niet hoeven te verrassen. Door regelmatig naar de wortelontwikkeling te kijken, aangevuld met aaltjesonderzoek, kan de teler zich al een beeld vormen over het al dan niet aanwezig zijn van deze belagers. Ook het vroegtijdig pleksgewijs slapen of plekken met symptomen van magnesiumgebrek kunnen signalen zijn die wijzen op de aanwezigheid van bietencysteaaltjes. Hier is het

advies dus ook duidelijk: kies partieel resistente rassen. Die beperken de schade en ook de vermeerdering van die aaltjes. De nieuwe aaltjes rassen Leonella KWS en BTS 505 geven onder niet besmette omstandigheden een financiële opbrengst die beter is dan het rhizomanie ras Corvinia. Bij grondruil, of als u als teler bent vergeten om een grondmonster te laten nemen, is het verstandig om te kiezen voor een ras met bietenaaltjesresistentie. Uiteraard blijft het zo dat bij meer dan 150 eieren en larven de andere bietencysteaaltjesresistente rassen rendabel zijn, omdat ze een hogere opbrengst geven dan rhizomanierassen.

Rhizoctonia en bietencysteaaltjes

Op een gedeelte van de percelen in het rhizoctoniagebied komen ook bietencysteaaltjes voor. Vaak is dit het geel bietencysteaaltje. KWS heeft enkele rassen aangevuld met een 3-voudige resistentie. Hendrika KWS is hier een voorbeeld van. Op percelen zonder bietencysteaaltjes is de financiële opbrengst zelfs hoger dan een standaardras. Toch adviseert het IRS deze rassen voorlopig alleen in te zetten bij besmetting met bietencysteaaltjes in combinatie met rhizoctonia. De reden hiervoor is dat deze drievoudige resistente rassen nog niet geheel klaar zijn om onbeperkt in te zetten. Met name een verhoogde kans op schieters gedurende het seizoen liggen hieraan ten grondslag.

Hulpmiddelen bij de rassenkeuze

Zoals eerder vermeld geeft de financiële opbrengst voor de meeste telers een goede indicatie van welk rendement hij van een ras kan verwachten. Er zijn situaties, denk aan structureel hoge grondtarra of laag suikergehalte, dat het te overwegen is om een andere keuze te maken. Rassen met een hoog cijfer voor suikergehalte of lage grondtarra kunnen dan eerder de juiste keuze zijn. Om dit voor zichzelf te berekenen heeft de teler de mogelijkheid om een en ander door te rekenen met de IRS-applicatie 'rassenkeuze en optimaal areaal' op www.irs.nl.

Nieuwe CONVISO SMART techniek maakt onkruidbestrijding efficiënter

ALS Herbicide-tolerante suikerbiet krijgt een naam

Op diverse plaatsen en tijdstippen heeft men kunnen lezen over een nieuw systeem om onkruid in suikerbieten efficiënter te bestrijden. Dit systeem, in joint venture ontwikkeld door KWS SAAT SE en Bayer CropScience, heeft inmiddels de naam CONVISO SMART gekregen.

conviso[®]
SMART

Wat is CONVISO SMART?

CONVISO SMART is een toekomstgeoriënteerde techniek, gebaseerd op traditioneel gekweekte suikerbiet-hybriden die tolerant zijn voor middelen op ALS-basis, waarmee een duidelijk efficiëntere onkruidbestrijding mogelijk wordt (deze middelen remmen de aanmaak van het enzym **AcetolactaatSynthese** en zijn in ons land bekend als sulfonamiden). Het door Bayer CropScience ontwikkelde herbicide en de ALS-tolerante suikerbiethybride van KWS werken als het ware hand in hand. De techniek

garandeert volledige gewasveiligheid gedurende het groeiseizoen. Op deze manier hebben telers in de toekomst een nieuwe mogelijkheid voor een eenvoudigere, flexibelere en efficiëntere teelt van suikerbieten. Door de inzet van CONVISO SMART is het mogelijk om onkruid te bestrijden met minder actieve stof en minder spuitgangen.

Hoe is de tolerantie verkregen?

De tolerantie van de nieuwe suikerbietrassen is verkregen op basis van

een natuurlijk verlopend proces van verandering in een enzym betrokken bij de biosynthese (opbouw van chemische verbindingen in een levend organisme) van belangrijke aminozuren. Suikerbietplanten met dit spontaan veranderde enzym worden specifiek geselecteerd en gebruikt als uitgangsmateriaal voor de ontwikkeling van CONVISO SMART rassen.

Toepassing

Het is de bedoeling dat CONVISO SMART in twee bespuitingen (tijd-winst) wordt toegepast in een dosering van 1 liter per ha met een tussenpoos van 14 dagen. Gestart wordt als onkruid het één- tot driebladstadium heeft bereikt, maar gebruik bij het zesbladstadium geeft nog steeds goede resultaten.

Samenvatting

CONVISO SMART is:

- 100% veilig voor het gewas, ook bij overlappen
- bestrijdt de meest voorkomende onkruiden in de bietenteelt
- kan indien nodig worden gemengd met uitvloeiërs en andere middelen
- inzet is weersonafhankelijk
- tweewassigheid vormt geen belemmering bij de toepassing

Wanneer op de markt?

CONVISO SMART wordt in 2016 in de belangrijkste bietenlanden van West-Europa aangemeld. Verwacht wordt dat in 2019 de toelating volgt voor Nederland.

Modern materiaal past bij een efficiënt spuitsysteem.

PROVINCIE ZEELAND: LANDBOUW IN BEWEGING

Als soldaten in gelid, zo staan de windmolens langs het Rijn-Scheldekanaal. Het is alsof ze de bezoekers, komend van Bergen op Zoom, welkom heten in de akkerbouwprovincie Zeeland. De blinkende ploegsneden van de zware klei maken het Zeeland-gevoel compleet. We zijn op weg naar Lewedorp, naar de familie Kloosterman. Met hen willen we praten over boeren in Zeeland anno 2015.

Een leven als in een streekroman

Opa Kloosterman, als oudste van 17 kinderen (uit 2 huwelijken) was soldaat in WO I. Hij wilde dolgraag boer worden en dat lukte in 1938, met hulp van schoonvader. De boerderij was 6 ha groot. Er waren een koe, een varken, een geit, wat kippen enzovoort. Opa kreeg 3 kinderen, waarvan er één overleed aan een ziekte en een tweede door een verdwaalde kogel van een Duitser in WO II. Het derde kind, de vader van onze gastheer Jaap Kloosterman, voelde zich verplicht (maar niet van harte) om het bedrijf over te nemen. Dit gebeurde in 1950. Er was toen geen vee meer op het bedrijf. In 1980 neemt Jaap op 34-jarige leeftijd de boerderij over van zijn vader. Het bedrijf telt dan 20 ha. In 1975 komt de

ruilverkaveling en worden de akkerbouwbedrijven opgeschaald naar 30 ha en de rundveebedrijven naar 25 ha. Jaap trouwt met Jopie (zelf spreekt hij van de 2 J's) en ze krijgen drie kinderen. Zoon Kees heeft de onderneming in 2014 overgenomen. Hij woont nog alleen op de oorspronkelijke boerderij. Jaap en Jopie hebben een nieuw huis gebouwd in Kloetinge en genieten van een 'welverdiende' rust (niet dus).

Watersnood aanleiding tot loonwerktak

Na de watersnoodramp in 1953 werden de Deltawerken uitgevoerd. Als gevolg hiervan kwam het Veerse Meer (bij het dorpje Veere) droog te liggen. De zilte grond moest in cultuur worden gebracht door een jarenlange teelt van koolzaad. Jonge

Zorgelijk dat jonge agrariërs zo moeilijk aan een partner komen

Jaap had wel iets met machines en pushte vader Kloosterman in 1965 tot de aanschaf van tractor, ploeg en zaaimachine en uiteraard de bijhorende zaaibedbereidingswerktuigen. In 1961 was er al, op dezelfde manier, een Claas maaidorser op het bedrijf gekomen. Deze 2,4 meter brede machine was nagenoeg 24 uur per dag in bedrijf. Men begon met het maaien van gerst, in de loop van de dag gevolgd door tarwe, en als het dan te vochtig werd ging de haspel eraf en waren de erwten aan de beurt. Dit werk gebeurde met drie personen: Jaap, zijn vader en een oom. In de herfst kreeg de Claas nog geen rust, want dan waren de bruine bonen aan de beurt. Als er zoveel te maaien is, kan het ook breder, dacht Jaap en in 1965 kwam een 3 meter brede Claas het werk overnemen. Momenteel berust het loonbedrijf op drie pijlers: uien, aardappelen en witlof. Het heeft 3 vaste en 3 'losse' medewerkers. Het onderhoud gebeurt volledig in eigen beheer. Vaak maakt men zelf aanpassingen op bestaande systemen (bij uien bijvoorbeeld het systeem Kloosterman) en nu weer (helemaal nieuw) het gecombineerd zaaien van tarwe en gras.

Via akkerbouwstudieclub naar de varkenshouderij

Jaap is geen vergaderboer (wel lid VTA) maar de studieclub slaat hij niet over. Daar leerde hij een Brabantse collega kennen die in de buurt een akkerbouwbedrijf had overgenomen.

Aangepaste machine voor de witlofoogst.

TABEL 1. OVERZICHT ZEEUWSE LANDBOUW

	2000	2014	Plus/min
Areaal akkerbouw	96.523	87.302	-9.221
Aantal akkerbouw bedrijven	2.480	1.915	-565
Waarvan met bieten	1.818	1.512	-306
Areaal suikerbieten	16.009	11.401	-4.608
Areaal per bedrijf	5,3	7,5	+2,2
Areaal granen	33.007	34.855	+1.848
Idem mais	3.885	6.359	+2.474
Idem bruine bonen	1.044	1.760	+716
Idem vezelvlas	3.105	1.812	-1.293
Cichorei	2.075	1.268	-807
Aardappel totaal	21.064	18.702	-2.362
Zaaiuien	3.755	5.065	+1.310
Tuinbouw open grond	627	611	-16
Waarvan bloembollen	37	21	-16
Fruit open grond	419	461	+42
Waarvan appels	217	143	-74
Idem peren	175	273	+98
Melkkoeien	14.047	21.060	+7.013
Varkens totaal	112.584	52.753	-59.831

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Contact met klanten is
belangrijk voor
eigen inzicht en
nieuwe ontwikkelingen

Brabanders eigen vertelde die honderduit over het houden van mestvarkens en wekte zodoende Jaaps belangstelling. Het kwam tot een ruil: "Jij leert me alles over mestvarkens en ik leer jou de kneepjes van de akkerbouw op zware klei." Binnen de kortste keren stond er een stal voor ruim 1.000 dieren. Inmiddels was de akkerbouw al gegroeid naar 40 ha en was mestafzet geen probleem. Dat was financieel gezien een prima tijd, vertelt Jaap. De grond was toen nog

niet zo duur en met de guldens uit de varkenshouderij kon hij leuke dingen doen. Momenteel gaat het duidelijk minder. Omdat men geen mestafzetkosten heeft en weinig voor de eigen arbeid telt, kan men quitte spelen. Uiteraard stimuleert dit niet. Zoon Kees heeft dan ook aangegeven niet verder te gaan met de varkens.

De huidige ondernemer Kees Kloosterman.

Veranderingen in de landbouw

We trappen een open deur in als we stellen dat in Zeeland, net als in alle andere delen van Nederland, het aantal agrarische bedrijven krimpt. In de tabel is dat duidelijk te zien. Ook het areaal akkerbouw daalt, door onttrekking voor natuur maar ook door omzetting naar grasland. We zien dan ook het aantal melkkoeien

Hier begon het allemaal.

Goed transportmateriaal is onontbeerlijk.

en het areaal maïs fors toenemen. Wat verder opvalt, is de terugval in het areaal vlas. In Zeeland, ooit de vlasprovincie van Nederland, wordt in 2014 nog maar 1.293 ha vlas geteeld. Naast vlas kromp ook de teelt van cichorei. Het aandeel bruine bonen en zaaiuien in het bouwplan nemen daarentegen flink toe. De tuinbouw open grond blijft met ruim 600 ha nagenoeg stabiel. Opvallend is de groei in het fruit, waarbij de appels stuivertje wisselen met de peren. De varkens tenslotte zijn de piek voorbij. Volgens onze gastheer zit de provincie op slot en geeft men geen nieuwbouw en/of uitbreidingsvergunning meer af.

De akkerbouw in 2015

Onze gastheer en zijn vrouw Jopie hebben hard gewerkt. De akkerbouw tak telt ruim 121 ha. Op deze oppervlakte worden de volgende gewassen geteeld:

1. 30 ha frietaardappelen zonder contract naar diverse afnemers
2. 30 ha uien worden afgezet naar 2 exporteurs
3. 34 ha wintertarwe gaan naar CZAV en vrije handel
4. 11 ha graszaad voor de firma Dinkel uit Scheemda
5. 11 ha witlofpennen voor trek- kers in St. Philipsland en in de Wieringermeer
6. 5,35 ha suikerbieten (normaal 8 à 9 ha) voor Suiker Unie

Voor het saldo van al deze teelten is het gunstig dat er ook een loon- werktak aanwezig is. Op het rooien van de suikerbieten na kan alles in eigen beheer.

Het areaal bieten is voor dit bedrijf niet groot. Dit komt onder meer door het feit dat nogal wat grond is over- genomen van kleinere (veelal) ex- CSM-telers. Bij de fusie met Suiker Unie hebben die het quotum verkocht en dat kon dus niet meer door onze gastheer worden overgenomen. Daarnaast is het saldo van witlof ook erg goed en is de behoefte aan meer quotum ook niet zo groot. De bieten worden liefst geteeld na graan en/ of graszaad, beide met gele mosterd als nateelt. Op dit bedrijf varieert de zwaarte van 10% tot 60% afslibbaar (Ph 7,4) en daarom wordt alles in het werk gesteld om het organische stof- gehalte in stand te houden. Daarom wordt op de zwaarste gronden het stro altijd verhakseld. Om dezelfde reden is dit jaar een perceel inge- zaaid met Japanse haver. Het perceel waarop in 2016 bieten moeten groei- en, heeft wikke als groenbemester.

Een vertrouwens-
relatie bij aan- en
verkoop moet
je koesteren

De combinatie wordt lang bij "alles in één keer."

De bietenteelt

Op wintervoor ploegen is op dit bedrijf geen discussie. Dit gebeurt met een 4-schaar zonder onder- gronders. De winter zorgt voor het kort vriezen. Zo gauw de grond bekwaam is, wordt hij bewerkt met de snelegge van Steketee voor en achter op de trekker. Hiermee wordt het perceel ook geëgaliseerd. Met een pneumaat worden de pillen gezaaid op 21 cm (ook witlof en cichorei), op rijen gespoten en fosfaat toegediend. Stikstof wordt toegediend in vloeibare vorm. Onkruid wordt bestreden met 3 à 4 LDS-besputtingen. Bij hoge uit- zondering wordt geschoffeld en er worden geen sporenelementen toe- gediend. De bladschimmels worden 2x bestreden bij vroeglevering en 4x bij laatlevering. Hoewel aaltjes geen probleem vormen, teelt onze gastheer dubbelresistente rassen. Dit jaar was het Florena KWS, dat in de vroeglevering 96 ton met 15,98% suiker en WIN 91 opbracht. Rhizoctonia is onbekend maar de laatste 5 à 6 jaar is er sprake van muizenschade. De muizen worden afgeleid met tarwekorrels, gestrooid rondom het perceel. Beregenen is op dit bedrijf ook geen thema. Al met al is onze gastheer optimistisch over de toekomst van de bietenteelt en doet hij zeker mee als die kan worden uitgebreid.

Bedreigingen

Die zijn er ook. Na enig nadenken noemt de heer Kloosterman de hoge grondprijzen (80 tot 100.000 euro per ha), de opvolgingsproblematiek en de alsmaar hoger wordende regulierkosten. Nu weer de kente- kenplicht en eventuele Apk-keuring voor trekkers...

STEMPHYLIUM IN 2015

Zoals bekend werd stemphylium voor het eerst ontdekt in 2007 en dan vooral in het Noordoosten van Nederland. In 2014 werd Retengo Plust toegelaten ter bestrijding. Hoe ontwikkelde de ziektedruk van bladschimmels zich in 2015? Een interview met een bietenspecialist van Suiker Unie.

Boven: Met een loep aaltjes zoeken is secuur werk.

Onder: Welke biet zal ik eens bekijken?

Redactie: *Wie is Jan Albert te Velde en in welk deel van Nederland werkt hij?*

Te Velde: Ik ben een boerenzoon, die na zijn opleiding aan de HAS in Deventer en Leeuwarden op 23-jarige leeftijd, in 1983, ging werken bij de Agrarische Dienst van Suiker Unie. Momenteel ben ik verantwoordelijk voor het gebied Drenthe-Zuid, Overijssel, Noordoost-Veluwe en Achterhoek.

Redactie: *Hoe is de structuur van de bietenteelt in uw gebied?*

Te Velde: Mijn gebied is weliswaar groot qua oppervlakte maar telt een lage bietdichtheid. In 2015 groeiden er 2.500 ha suikerbieten op 320 bedrijven. Het gemiddeld bedrijfsquotum is 93.000 kilo suiker.

Redactie: *Vorig jaar was er, ondanks flitsbijeenkomsten en de toelating van Retengo Plust, toch sprake van schade door bladschimmels. Waaraan lag dat volgens u?*

Te Velde: We hadden bij onze flitsbijeenkomsten gefocust op de eerste bespuiting bij de eerste zichtbare vlekjes. Bij de aansluiting tussen de eerste en de tweede bespuiting ging het (door weer- of oogstomstandigheden) mis en dat leidde later in het seizoen tot duidelijke schadebeelden.

Redactie: *En hoe ging het dit jaar?*

Te Velde: De eerste bespuiting, na waarnemen van de eerste vlekjes, zit nu wel tussen de oren. Omdat het vorig jaar stevig mis ging bij de tweede bespuiting hebben we de flitsbijeenkomsten dit jaar bij dit tijdstip georganiseerd. Door de droogte op dat moment werd ook aaltjesschade goed zichtbaar. Dat konden we toen mooi meenemen in ons advies. Kijken we nu (28 oktober 2015) naar de percelen, dan moet

Door de sterke uitbreiding van de rundveehouderij staat het areaal suikerbieten onder druk

ik constateren dat de praktijk goed heeft gereageerd.

Redactie: Hoe kijkt u aan tegen stemphylium?

Te Velde: Voor mij komt stemphylium op plaats één, gevolgd door cercospora en meeldauw. Stemphylium is geen gemakkelijke bladschimmel. Het ene perceel kan doodziek worden van stemphylium, terwijl in dezelfde omgeving andere percelen nauwelijks worden aangetast. Mijns inziens komt de beginaantasting vaak uit de bodem en ligt er een verband met de teelt van aardappelen. Luchtvochtigheid is erg belangrijk en dat is dan ook de reden dat rassen die meer loof maken, percelen met hoge plantdichtheden en dergelijke eerder tekenen op stemphylium. Rasgevoeligheid speelt een ondergeschikte rol. De omstandigheden bepalen het meer of minder optreden van de diverse bladschimmels.

Redactie: Resistenties zijn duurzaam. Zouden we ook moeten streven naar bladschimmelresistentie?

Te Velde: Welke van de vijf of denkt u aan alle bladschimmels? In dat laatste geval blijft er van de opbrengst niets over. Ooit in het verleden (1996) hadden we een cercospora-resistent ras (o.a. Sirio). De teler ging dus ook niet controleren. Gevolg: Alles ziek door ramularia en een teleurgestelde teler want hij had voor

Ondanks goede bestrijding toch nog een cercospora haard.

veel geld een resistent ras gekocht. Ook geldt, net als bij rhizoctonia, resistentie is niet 100%. Trouwens, richting duurzaamheid, de ziektedruk vermindert aanzienlijk bij het niet hoeven onderploegen van aangetast blad. Dat wordt nog al eens vergeten. Conclusie: geen resistentie nodig.

Redactie: Duidelijk, maar welke resistentie(s) denkt u wel nodig te hebben voor de toekomst?

Stop zoveel mogelijk geld in het verbeteren van 3-voudig resistente rassen

Te Velde: In mijn gebied heb ik een ras nodig met een hoge financiële opbrengst en dat daarnaast resistent is tegen rhizoctonia, rhizomanie en aaltjes.

Redactie: Aaltjes in een gebied met zo'n lage bietdichtheid?

Te Velde: Vergis je niet. De bedrijven die bieten telen doen dit intensief, 1:3 is heel normaal. Daarnaast is het vroeger veel toegepaste grondontsmetten verdwenen en krijgen aaltjes alle kansen. Bovendien speelt ook de vermeerderingsfactor hierbij een rol. Weinig aaltjes vermeerderen zich sneller dan normale populaties. Dus ja, aaltjes. Maar rhizoctonia is het belangrijkste. In de vroegbestelling voor 2016 was 74% rhizoctonieresistent.

Redactie: U hebt 32 jaar ervaring in de bietenteelt. Welke adviezen zou u willen geven richting '1890'?

Te Velde: Ik denk aan: 1) veel meer samenwerking tussen akkerbouw- en rundveebedrijven, ruimere rotatie; 2) grond(pH)-, aaltjes-, profielonderzoek; 3) middels boer en bunder kun je (bij ruil) opzoeken welke gewassen op een bepaald perceel hebben gestaan; 4) luchtdrukwis-selsystemen; 5) deelname UNITIP; 6) perceelsregistratie in combinatie met vastleggen problemen (rhizoctonia, stengelaaltje, aphanomyces, vertakking en dergelijke); 7) kostenverlaging (oogst en logistiek).

Ziektedruk en structuur van de grond worden positief beïnvloed als akkerbouwer en rundveehouder gaan samenwerken

COLUMN

Kennis maken en delen

Het is zondagmiddag 28 juni, een warme dag. Met voorspellingen voor een hittegolf komende week en de Praktijkdag Suikerbieten & Cichorei op het programma, maak ik me een beetje zorgen. Ik loop samen met Marc, mijn man, een rondje over de velden. Dat doen we vaker op zondag. "Gaaf dat goed komen met de suikerbieten? Hoe staan of liever gezegd liggen die erbij a.s. donderdag?" vraag ik aan Marc. "Misschien toch maar een extra beregeningsbeurt? En voor de bezoekers flesjes water regelen?"

Tijdens een Open dag is het belangrijk dat de gewassen er goed bij staan en dat de proeven en demo's voor zich spreken. We lopen verder en bekijken of de geplande route van de geleide rondgang geen obstakels bevat. Even een discussie over hoe groot het pad geklepeld moet worden in de bieten, zodat de bezoekers het goed kunnen zien. "Toch zonde van die mooie bieten, kijk eens hoe groot ze al zijn," zegt Marc. Ik overtuig hem dat het toch moet gebeuren. En de flesjes water worden besteld. Maar goed ook: de thermometer gaf 38 °C aan op donderdag 2 juli.

20 jaar woon en werk ik nu op het proefbedrijf in Vredepeel samen met mijn man, die bedrijfsleider is op de locatie. Als onderzoeker bij PPO is het een voorrecht om zo dicht bij de praktijk te wonen. Je ervaart elke dag wat er aan de hand is. Hoe ver de gewassen zijn, wat de invloed van het weer is, hoe de proeven verlopen. Welke nieuwe strategieën wel of niet werken, je ziet het in de eigen achtertuin gebeuren. Voor mij is het belangrijk om te weten hoe de akkerbouwer tegen zaken aankijkt. Daar heb ik aan Marc een goede sparringpartner. Aan de keukentafel gaat het er ook vaak over. Te vaak, vinden onze 3 kinderen soms. Nu effe ontspannen... zeggen ze dan.

Samen met onze collega's bij PPO Vredepeel zorgen we voor de uitvoering van de proeven en verwerking van de resultaten. Er wordt elk jaar weer heel veel nieuwe kennis gemaakt, die bruikbaar is voor de praktijk. Zorgen dat die kennis bij de akkerbouwer komt is o.a. een van mijn taken in de organisatie. Dit kan via grote praktijkdagen, zoals de Praktijkdag Suikerbieten & Cichorei dit jaar. Daarbij zijn ook veel standhouders aanwezig van afzetorganisaties, kwekers, tot aan leveranciers van afdekmaterialen. Maar ook via eenvoudige bijeenkomsten waar één onderwerp aan de orde komt.

Belangrijk is dat de kennis op een goede manier bij de gebruiker komt. Dat vraagt elke keer om maatwerk welke vorm het beste past. We doen dit vaak samen met andere partijen. Bij de suikerbieten is het IRS onze vaste partner om deze dagen te organiseren.

Goede kennisdeling vindt ook plaats binnen de vele telersgroepen van de Stichting Veldleeuwerik. Voor de regio Zuid Oost Nederland ben ik regiocoördinator voor deze stichting. In kleine groepen (10 deelnemers) wordt gewerkt aan verduurzaming van de akkerbouw. De bietenteelt vormt hierin een belangrijke plek. Suiker Unie is dan ook één van de vele ketenpartners van Veldleeuwerik.

De akkerbouwers van voldoende en goede kennis voorzien om het nu en in de toekomst vol te houden (duurzaam produceren), daar ligt mijn passie!

Brigitte Kroonen-Backier

Vredepeel

In 2009 presenteerde Kverneland de Accord Optima HD e-drive. Met deze zaaimachine en de hieraan verbonden mogelijkheden won de fabrikant met het verkoopkantoor in Dronten de bronzen Sikkels. De Kverneland Accord Monopill SE bietenzaaiër werkt met dezelfde elektronica.

GEOSeed ofwel The Future of Farming

Met het oog op het afschaffen van het suikerquotum wordt de kostprijs van een kilo suiker steeds belangrijker. Niet voor niets is het teeltdoel van '1890' in het leven geroepen. Eén van de mogelijkheden om de kostprijs te beïnvloeden, is nog beter te zaaien. GPS-besturing is inmiddels gemeengoed in de Nederlandse akkerbouw, GEOseed voegt hieraan weer iets toe. Met GEOseed rijdt de chauffeur niet alleen kaarsrecht, maar heeft hij daarnaast invloed op het afleggen van de bietenzaadjes. Daarvoor moet hij dan wel werken met een ISOBUS aansluiting.

Voordelen

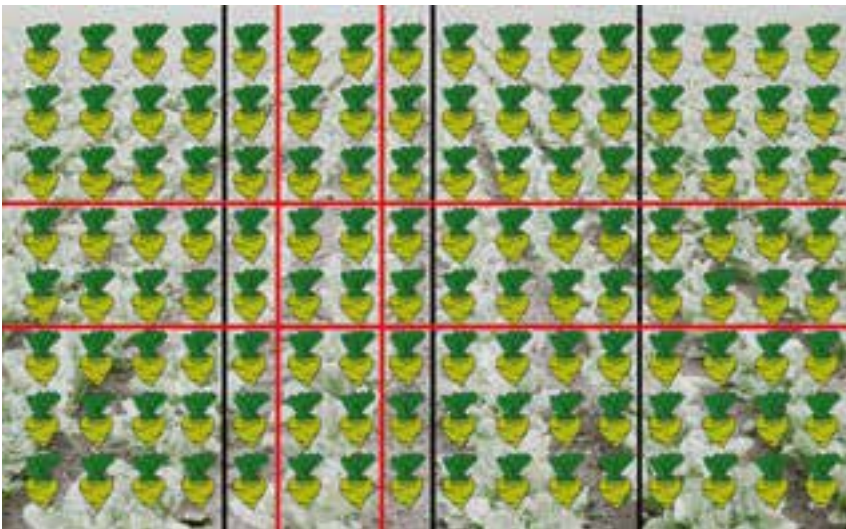
1. Ieder zaai-element wordt individueel elektrisch aangedreven
2. de zaai-afstand kan traploos, ook onder het rijden, worden aangepast
3. ieder zaai-element kan apart worden uitgeschakeld (voorkomt overlapping)
4. het systeem is uitermate geschikt om spuitsporen aan te leggen
5. het systeem bewaakt elektrisch de positionering van het zaad

Level 1

Bij GEOseed level 1 is de synchronisatie van de zaaischijven gericht op de werkbreedte van de zaaimachine. Hiermee kan men de zaden gelijkmatig afleggen in een parallel- of een driehoeksverband (Schema 1). Als voordelen worden genoemd: betere benutting van meststoffen, water en zonlicht, vermindering van wind- en watererosie, constante egale flow in de rooier.

Na GEOseed is het voor Noud plezierig bieten rooien.

Hierbij kan overdwars worden geschoffeld.

Level 2

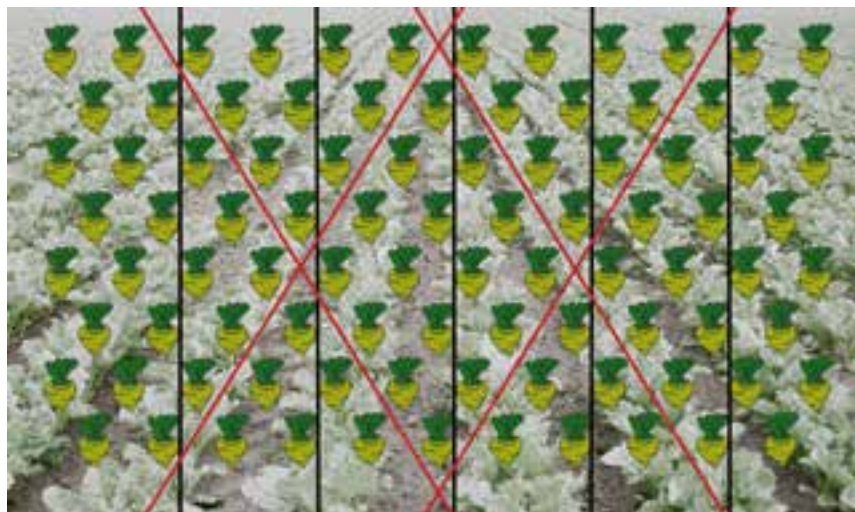
Bij GEOseed level 2 gaat de synchronisatie van de zaaischijven zover (perceelsgericht) dat er ook dwars op de rijrichting bietenrijen kunnen ontstaan. Afhankelijk van de zaai-afstand kan dan, dwars op de zaai-richting, een mechanische onkruidbestrijding worden toegepast.

Ervaring uit de praktijk

Het bedrijf van Gog Agri Service uit Liessel schafte dit voorjaar bovengenoemd systeem aan. We vragen de vaste chauffeur naar de beweegreden om deze stap te zetten en naar de eerste ervaringen. Noud, maar

ook zijn oom Jan van Gog, willen zich duidelijk in de markt onderscheiden en toegevoegde waarde bieden aan hun klanten. Hiertoe passen zij steeds de nieuwste technieken toe. Naast de voordelen zoals hierboven genoemd wijst Noud op de uniforme vorm van de biet, waardoor hij ze ook veel beter kan rooien. Hij verwacht een opbrengstverhoging van 3% en wijst en passant op de mogelijkheid om naast de spuitsporen dikker te zaaien, om zodoende de vrijkomende ruimte beter te benutten. In 2016 stappen ze over op level 2.

Uniforme biet bij 3 hoeksverband geeft 3% meer opbrengst.

Kverneland Monopill Mulch; de enige echte!

**Uw voordeel kan
oplopen tot € 7.500,-**

(vraag uw Kverneland dealer
naar de voorwaarden)

Bieten zaaien met Kverneland Monopill:

- Mulch zaaien met dubbele snijschijven, geen verstoppingen
- Extra druk tot 50 kg per zaairij mogelijk
- Precies en simpel, de Monopill 0-aflieg
- GPS sectiebesturing via ISOBUS en GEOcontrol

www.kverneland.nl

Kverneland
Accord

Prijsvraag Trip KWS Einbeck

Win een geheel verzorgde 2 daagse reis naar KWS SAAT SE te Einbeck (D)

Wat is het nieuwe veelbelovende KWS ras in het rhizomanie segment met een financiële opbrengst van 103?

Uw antwoord:

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en plaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mailadres: _____

Stuur ons uw antwoord in een gesloten enveloppe * of stuur een e-mail vóór 1 januari 2016 en maak kans op deze geheel verzorgde 2 daagse reis. **

De winnaars krijgen persoonlijk bericht.

De Bietenteler

Prijsvraag

Antwoordnummer 10056

4870 VB ETEN-LEUR

info@debietenteler.com

* Postzegel is niet nodig

** 25 en 26 mei 2016

Uw mening telt!

De redactie is geïnteresseerd naar uw mening!

We ontvangen graag uw mening, tips of advies op ons magazine via het volgende mailadres: **info@debietenteler.com**.

U maakt kans op een mooi suikerpakket!

Prijswinnaars vorige editie

Het goede antwoord op de vraag: "Welk suikerbietenras van de huidige rassenlijst heeft als enige ras naast een bietencysteaaltjes resistentie óók een aanvullende rhizomanie resistentie?" was:

Florena KWS. Uit de vele goede inzendingen zijn de volgende winnaars geloot:

A. Oudijk Bronkhorst (Stellendam), G. van Kempen (Achthuizen), Dhr. de Jong (Zuid-Beijerland), J. Mulders (Steenbergen), J. Roelse (Willemstad), P. Bruijnen (Kessel), M. Menten (Susteren), W. van Dalen (Wachtum), M. van Schoonhoven (Lelystad), W.W. Hoving (Eursinge), F.A. Dillingh (Gierterveen), F. de Schutter (Kloosterburen), J.K. Bentema (Warffum), J. Potters (Zeewolde), L.D. de Geus (Zeewolde), K. den Boer (Kerkwerf), M.L. den Boer (Kerkwerf), K.J. Berns (Milsbeek).

Agenda

12 t/m 14 februari 2016

Agridagen Geel.

Weelde Depot, Geeneinde 54,
2381 Ravels.

www.agridagen.be.

23 t/m 25 februari 2016

Rundvee & Mechanisatie vakdagen Venray.

De Voorde 30 – 5807 EZ Venray.

www.evenementenhal.nl/Venray

25 en 26 mei 2016

Bezoek KWS Einbeck door prijswinnaars uit "De Bietenteler" nr. 3 en 4.

2 juni 2016

Praktijkdag suikerbieten 2016

PPO en IRS, PPO,
Edelhertweg 1, Lelystad.
www.irs.nl/020616

26 en 27 oktober 2016

Beet Europe in Moyvillers

80 kilometer boven Parijs.
www.betteravenir.com.

In volgende editie van

De Bietenteler

Suikerbietenzaad productie

Verslag van het bezoek aan KWS-Einbeck door prijswinnaars

Bedrijfsreportage Drenthe

Praktijkdag suikerbieten PPO en IRS 2 juni 2016

Ga voor zekerheid:
it's all in the seed.

ISABELLA KWS

- Vertrouwde zekerheid!
- Goede rhizoctonia resistentie (3,0)*
- Hét betrouwbare ras voor alle gronden met kans op rhizoctonia!

*Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2016

www.kwsbenelux.nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

Topper met én zonder aaltjes: it's all in the seed.

LEONELLA KWS

- De nieuwe bietencysteaaltjes resistente biet van KWS
- Topper in suikeropbrengst!
- Ook onder niet besmette omstandigheden een top ras! (104)*

*Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2016

www.kwsbenelux.nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

